

6

CO ROBIĆ, JEŚLI DZIECKO ZACHORUJE NA DEPRESJĘ?

Pomoc – ambulatorium czy szpital?

Rodzice często się dowiadują, że dziecko ma objawy depresji, kiedy choroba jest już zaawansowana. Czasem szkoła zawiadamia, że z dzieckiem dzieje się coś złego, zaczęło gorzej się uczyć, ma kłopoty z koncentracją, ucieka z lekcji, izoluje się od reszty klasy. Bywa też, że to właśnie nauczyciele lub koledzy zauważają ślady po samookaleczeniach i sygnalizują rodzicom, że należy udać się z dzieckiem po pomoc do specjalisty.

Od tego, jak nasilone są objawy depresji, a przede wszystkim – czy dziecko samo sobie zagraża, zależy interwencja, jaką rodzice powinni podjąć.

Warto podkreślić, że samookaleczenia, jeśli mają na celu zmniejszenie napięcia, a nie stanowią próby samobójczej, nie są wskazaniem do hospitalizacji, ale na pewno należy udać się do specjalisty, który zorientuje się, co jest przyczyną takiego zachowania.

Myśli samobójcze także nie są bezwzględnym wskazaniem do hospitalizacji, jest nim jedynie wyraźna tendencja do ich realizacji. Jest to o tyle istotne w przypadku młodzieży, że stwierdzenia: *nie chce mi się żyć, wszystko jest bez sensu, po co to wszystko?* występują dosyć często i są związane z procesem dojrzewania. Nie należy ich jednak lekceważyć i jeśli się powtarzają oraz towarzyszą im inne zachowania destrukcyjne, koniecznie należy skonsultować dziecko ze specjalistą – lekarzem psychiatrą lub psychologiem.

Kiedy należy zawieźć dziecko do szpitala lub wezwać karetkę pogotowia?

- W przypadku wyraźnego komunikatu, że zamierza odebrać sobie życie.
- Jeśli mamy uzasadnione podejrzenie, że ma zamiar podjąć próbę samobójczą (znajdujemy zgromadzone leki, listy pożegnalne, dowiadujemy się o tym od przyjaciół dziecka lub z innych przyczyn podejrzewamy, że może to nastąpić).
- Gdy udaremniliśmy próbę samobójczą, nawet jeśli wydaje się nam, że było to tylko wołanie o pomoc lub próba manipulacji.
- Kiedy dziecko samo komunikuje, że czuje się na tyle źle, że chce iść do szpitala.

Jeśli lekarz stwierdzi, że dziecko, które nie ukończyło szesnastego roku życia, kwalifikuje się do leczenia szpitalnego, rodzice muszą wyrazić zgodę na leczenie. Na leczenie dziecka pomiędzy szesnastym a osiemnastym rokiem życia oprócz zgody rodziców wymagana jest również zgoda samego pacjenta.

Kiedy osobę z zaburzeniami psychicznymi można umieścić w szpitalu bez zgody na leczenie?

Zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia psychicznego leczenie bez zgody pacjenta (lub w przypadku dzieci bez zgody rodziców) może nastąpić tylko w uzasadnionych przypadkach, a mianowicie:

1. Kiedy osoba ma stwierdzoną chorobę psychiczną, a jej zachowanie wskazuje, że z powodu tej choroby zagraża bezpośrednio swojemu życiu lub życiu i zdrowiu innych osób.
2. Kiedy zachowanie jakiejś osoby wskazuje na to, że z powodu zaburzeń psychicznych zagraża bezpośrednio swojemu życiu lub życiu i zdrowiu innych osób, ale zachodzą wątpliwości, czy jest ona chora psychicznie.
3. Kiedy zachowanie osoby chorej psychicznie wskazuje na to, że brak profesjonalnej pomocy (nieprzyjęcie do szpitala) w znacznym stopniu spowoduje pogorszenie jej stanu zdrowia.
4. Kiedy osoba chorująca psychicznie jest niezdolna do zaspokajania swoich podstawowych potrzeb życiowych, a istnieje uzasadnione przewidywanie, że leczenie szpitalne przyniesie poprawę jej zdrowia.

W sytuacji wcześniej stwierdzonej choroby psychicznej przymusowa hospitalizacja nie podlega ograniczeniom czasowym. W drugim przypadku decyzję o przymusowej hospitalizacji podejmuje lekarz po zbadaniu pacjenta i konsultacji z drugim lekarzem lub psychologiem, a pobyt taki nie może trwać dłużej niż

dziesięć dni. W ciągu siedemdziesięciu dwóch godzin od przyjęcia szpital jest zobowiązany powiadomić o tym właściwy sąd opiekuńczy, który po stosownym postępowaniu wydaje postanowienie w sprawie dalszego pobytu takiej osoby w szpitalu.

W trzecim i czwartym przypadku przyjęcie do szpitala następuje dopiero po uzyskaniu pisemnej zgody sądu opiekuńczego, na wniosek najbliższej rodziny lub opiekunów prawnych takiej osoby.

Pobyt w szpitalu psychiatrycznym nie musi być ostatecznością – szpital często stanowi miejsce, w którym dziecko czy młoda osoba może odizolować się od czynników wywołujących problemy, jednak zawsze należy rozważyć, czy nie wystarczy leczenie ambulatoryjne.

Aby podjąć leczenie w poradni zdrowia psychicznego, nie trzeba mieć w Polsce skierowania. Również w przypadkach nagłych interwencji, kiedy przyjęcie do szpitala odbywa się z powodu zagrożenia życia, nie jest potrzebne skierowanie ani dostarczenie dokumentów o wcześniejszym leczeniu, aczkolwiek jeśli dziecko posiada historię leczenia psychiatrycznego, zawsze warto zabrać ze sobą całą dokumentację.

Co zrobić, jeśli dziecko wymaga konsultacji psychiatrycznej, a rodzice z jakichś powodów nie chcą się na nią zgodzić?

Jeśli szkoła zawiadomi rodziców, że dziecko wymaga konsultacji u specjalisty, ponieważ podejrzewa się u niego problemy psychiczne, np. widoczne są samo-okaleczenia, a rodzice nie wywiązują się z tego zadania, szkoła ma prawo zawiadomić o tym fakcie sąd opiekuńczy. Wówczas sąd, po rozpatrzeniu takiego wniosku może nakazać rodzicom lub opiekunom podjęcie leczenia dziecka oraz monitorować zastosowanie się do tego nakazu.

Czy dziecko może samo udać się po pomoc?

Polskie prawo nie zezwala na podjęcie leczenia dziecka bez zgody rodziców lub opiekunów prawnych, chyba że sąd opiekuńczy nakaże inaczej. Jeśli rodzice lub opiekunowie nie wyrażają zgody, aby dziecko leczyło się psychiatrycznie, wtedy warto zwrócić się do psychologa szkolnego, nauczyciela lub innej osoby dorosłej z prośbą o mediację z rodzicami w tym zakresie lub wystąpienie do sądu opiekuńczego.

Na szczęście są to przypadki odosobnione, chociaż zdarzają się osoby, które nadal uważają, że leczenie psychiatryczne stygmatyzuje, osoba leczona trafia do jakiejś hipotetycznej bazy chorych psychicznie lub otrzyma żółte papiery, które zdeterminują resztę jej życia.

Warto pamiętać, że każdego lekarza oraz placówkę medyczną i cały zatrudniony w niej personel obowiązuje tajemnica i tylko rodzice/opiekunowie lub sam pacjent, kiedy osiągnie pełnoletność, może dysponować swoją dokumentacją medyczną. Również zawiadomienie szkoły o problemach psychicznych dziecka może odbyć się jedynie za zgodą i pośrednictwem rodziców/opiekunów.